

האגרטה

יאנוש קורצ'אק, כרך ה, עמ' 315-318
תרגום: אורי אורלב

- תשאר בבית – אומרת אמא. – אתה יודע שאתה משתעל, אז למה לך סתם לנדנד?
 - אני לא משתעל
 - אתה משתעל, ולא אקח אותך אתי מפני שקר בחוץ – אומרת אמא בהחלטיות.
- יורק שולח מבט זועף, אף הוא לא מתעקש יותר. מהבעת פניה וגנון קולה הבין שהפעם אמו לא תנוותר.
- ממילא אני חוזרת מייד – היא מוסיפה בנימה מפיסית. – אקנה לך עוגה. איזה עוגה להביא?
 - אני לא צריך עוגה.
 - אינך רוצה אז לא.
- הדלת נסגרת; יורק נשאר לבד.
- יורק כועס, כועס נורא. אמא תביא עוגה, אמרה כד בכונה; אבל בטח לא כזאת, אלא אחרת, ואחרת הוא לא רוצה.
- ואולי אמא לא תביא עוגה?
- ”לא אוכל אותה בכלל” – חושב יורק; אף הוא מרגיש שבכל זאת יאכל את העוגה מפני שאמא בטח תביא, מפני שהיא משתעל... יורק כועס, כועס נורא.
- בחדר הילדים ריק ועצוב. קזיו בבית הספר. זושיה בפנימייה. יורק לוקח משחק קביות להרפתת תמונה, מרכיב חצי תמונה ומפזר את הקביות. קביה אחת נפלה על הרצפה: שיתשאר לה שם. הוא פותח ספר תמונות: בעמוד הראשון משחקים ילדים בכדור.
- ”אתה משתעל... – דוקא אני לא משתעל וגמרנו!”
- הוא סוגר את הספר, מקרב את הפסא לחלון. חשמלית, כרכרה, שוב כרכרה, פלג גדול, חשמלית. כדי להכעיס יורק יושב על אדן החלון, מפני שנושב משם קר; הרטיב את אצבעו ברק ומורח את השמשה. נאנח. הוא אמלל מאוד.
- היתה לו קפסית שוקולדים מצוינת. זושיה אמרה, שיותר טוב שיתן לה במתנה, שהרי יקלקל. נתן לה. אולי זושיה השאירה את הארון פתוח, לקח את הקפסה ויקרע אותה. הוא הולך אל הארון, בדרך בועט בקביה והיא מתגלגלת אל מתחת למטה.
- ופתאום: האגרטה!
- האגרטה עומד בחדר השנה של הוריו על המדף הגבוה. אמא העמידה אותו בכונה כל כך גבוהה, כדי שאחד הילדים לא ישבר אותו. אמא מנגבת בעצמה את האבק מן האגרטה.
- האגרטה. יורק ראה אותו רק פעם אחת, כאשר אמא הוציאה אותו מן הארזה.
- מי צריך את זה? – אמרה אמא לאבא. – כשיבוא אתן לו מנה. מיותר לגמרי לשלח מתנות כל כך יקרות.
- יורק אוהב את הדוד שהביא תמיד צעצוע או משהו טעים. האגרטה צריך להיות עוד יותר יפה ומענג אם הוא עומד כל כך גבוה ואמא מנגבת מפניו את האבק בעצמה.

רק פעם אחת ראה אותו מרחוק, וכאשר בקש להתבונן בו מקרוב, אמא אמרה שזה לא מענין בשבילו. אבל עכשו...

לבו של יורק מתחיל להלם - חזק יותר ויותר. הוא מכרח לקחת את האגרטה בידיו ולהתבונן בו - הוא מכרח. יורק מרגיש שהוא עומד לעשות מעשה נורא, אך אינו יכול אחרת.

כשהפדור נופל על הדשא יורק מסתכל מסביב אם הגנן לא מתקרב - רץ, מרים מהר את הפדור ובורח. אבל זה משהו אחר לגמרי.

יורק מעמיד פסא תחת המדף. הוא כבר עומד על הפסא, כבר מושיט את ידיו - בזהירות, לאט, מרים לאט מאוד את האגרטה.

חשב שהוא יהיה כבד, אך קל כל כך. ולמרות זאת הוא מתקשה לנשם.

אמא העמידה אותו בכונה כל כך גבוה כדי שאחד הילדים לא ישבר אותו. מה שיוורק עושה עכשו זהו מעשה נורא.

יורק שבר פעם את בבת החרסינה של זושנה. זה היה איום, הדבר הנורא ביותר שקרה בחייו. הבבה שכבה על הארץ ופניה העגלים נהפכו להרבה חתיכות קטנות ויורק הבין שהבבה הזאת לעולם לא תהיה בבה יותר. זושנה בכתה הרבה זמן והוא היה כל כך אמלל.

אבל האגרטה...

קדם והיה פיצוץ גדול, אחר כך אש. אחר כך הכל יתפזר על הארץ, מטות, פסאות, אסלה, כסור, הכל שבור לחתיכות. הוא, אמא, קזיו, זושנה, הדוד ואבא, אנטונינה וכלם ישפכו על הרצפה וכל הראשים יתרסקו לשברים חדים בגדלים שונים, כמו פניה של הבבה אז. ואז יבואו חילים, יפו את כלם וירו. הכל יברחו ויבואו מכבי אש.

יורק ראה מכבי אש.

"רק עוד קצת" - חשב יורק. כל כך נעים ומפחיד לאחז באגרטה הזו.

כשמכבי האש נוסעים, הם נוסעים כל כך מהר - ואיזה רעש - תוקעים בחצוצרה ומצלצלים בפעמון.

יורק חשב, שהוא סקרן לראות את האגרטה, אך למרות שהוא אוחז בו בידיו הוא בכלל לא מתבונן בו ואינו יודע איך הוא נראה; הוא רק חושב שאמא לא יודעת בכלל מה הוא עושה והיא לא יודעת שהוא מחזיק עכשו באגרטה. הוא חשב, שהאגרטה כבד, ובינתיים הוא כל כך קל; יורק יכול להרים מאה אגרטה כאלה.

"די כבר" - חושב יורק. הוא מעמיד את האגרטה על המדף, יורד מן הכסא ומושך אותו לחדר הילדים. על הרצפה מופיעה סריטה. יורק נשכב על הרצפה ומוחק את הסימן האחרון של פשעו, תחלה בכף היד, אחר כך בשרוול, אחר כך הולך למטבח, אבל אנטונינה אומרת שהגברת לא מרשה, מפני שבמטבח חם והוא משתעל. יורק לא מתעקש ולא פועס. הוא חוזר לחדר.

הוא נגש אל כלוב הפנרית ותוקע את אצבעו בין הסורגים. מצויש פוחד ומנפנף בכנפיו; יורק חשב שהוא סתמור וינקר אותו באצבעו.

- אתה טיפש - אומר יורק.

הוא שוכב על הספה. עיפות רבה נופלת עליו. עכשו הוא חושב על האגרטה באדישות: כל כך קל, וחשב שהוא כבד. למה אמא בעצמה מנגבת ממנו את האבק והיא כל כך פוחדת עליו? ... יורק חשב שהאגרטה הזו מאוד ... מאוד ... כבד מאוד ... ושהאגרטה זה....

- מה? נו - מה הוא חשב?

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
אסראל תערא קורצ'אק

- הוא לא יודע...
- יורק עצם את עיניו. האגרטה היה כל קד קל, ויורק כל קד התעניף.
- מוזר... האם תביא לו עוגה?
- ויורק נרדם...

